യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 181

കുന്ദദന്ത ഉവാച .
ആവാസമന്തരേ ഗന്തും പ്രവൃത്തൗ മുദിതാകൃതീ .
മഥുരാനഗരീം ചന്ദ്രസൂര്യാവി+ന്ദ്ര/പുരീമിവ .. 1
പ്രാപ്യ രോധാഭിധം ഗ്രാമം വിശ്ര+മ്യാ+മ്ര-വണാചലേ .
ഉഷിതൗ ദ്വേ ദിനേ തസ്മിൻസാലീസേ നഗരേ സുഖമ് .. 2
അധ്വാനന്ദിത-ചിത്താ+ഭ്യാ/മാവാഭ്യാ-മതിവാഹിതഃ .
ദ്വിതീയേഽഹനി ശീതാമ്ബു/സ്നിഗ്ധ+ച്ഛായാ-വനദ്രുമാഃ .. 3
നദീതീര-ലതോ+ന്മുക്ത-പുഷ്പ+പ്രകര-പാണ്ഡുരാഃ .
തരത്തരങ്ഗ/ഝാംകാര/ഗായനാ-നന്ദിതാ+ധ്വഗാഃ .. 4
സ്നിഗ്ധ+ദ്രുമവനച്ഛായ/രണന്മൃഗവിഹംഗമാഃ .
സ്ഥൂലശാദ്വലശാഖാഗ്ര+പ്രോതാവശ്യായ-മൗക്തികാഃ .. 5
ജങ്ഗലാദ്രിപുരഗ്രാമശ്വഭ്രാനൂപസ്ഥലാവനീഃ .
സമുല്ലങ്ഘ്യ ദിനേ തസ്മിൻസരിത്സ്രോതഃ സരാംസി ച .. 6
നീതവന്തൗ നിശാമാവാം കദലീകാനനേ ഘനേ .
തുഷാരശിശിരേ ശ്രാന്തൗ കദലീദലതല്പകേ .. 7
പ്രാപ്താവാവാം തൃതീയേഽഹനി ഷണ്ഡഷണ്ഡകമണ്ഡിതമ് .
ജങ്ഗലം ജനവിച്ഛേദവിഭക്തം ഖമിവാകൃതമ് .. 8
തത്ര സ പ്രകൃതം മാർഗ പരിത്യജ്യ വനാന്തരമ് .
പ്രവിശൻസമുവാചേദമകാര്യകരണം വചഃ .. 9
ഗച്ഛാവോഽത്രാശ്രഭേ ഗൗര്യാ മുനിമണ്ഡലമണ്ഡിതേ .
ഭ്രാതരോ മേ സ്ഥിതാഃ സപ്ത വനേഷ്വേവമിവാർഥിനഃ .. 10
ഭ്രാതരോഽഷ്ടൗ വയമിമേ ജാതാനേകതയാ തയാ .
ഏകസംവിന്മയാ ജാതാ ഏകസംകല്പനിശ്ചയാഃ .. 11
തേന തേഽപ്യത്ര തപസേ സ്വനിശ്ചയസമാശ്രയാഃ .
സ്ഥിതാ ആഗത്യ വിവിധൈസ്തപോഭിഃ ക്ഷപിതൈനസഃ .. 12
തൈഃ സാർധം ഭ്രാതൃഭിഃ പൂർവമാഗത്യാഹമിഹാവസമ് .
ഷണ്മാസാനാശ്രമേ ഗൗര്യാസ്തേന ദൃഷ്ടോ മയൈഷ സഃ .. 13
പുഷ്പഖണ്ഡതരുച്ഛായാ/സുപ്ത-മുഗ്ധ-മൃഗാർഭകഃ .
പർണോട-ജാഗ്ര-വിശ്രാന്ത/ശുകോദ്/ഗ്രാഹിത-ശാസ്ത്ര-ദൃക് .. 14
തദ്ബ്രഹ്മലോകസംകാശമേഹി മുന്യാശ്രമം ശ്രിയേ .
ഗച്ഛാവോഽച്ഛതരം തത്ര ചേതഃ പുണ്യൈർഭവിഷ്യതി .. 15
വിദുഷാമപി ധീരാണാമപി തത്ത്വവിദാമപി .
ത്വരതേ ഹി മനഃ പുംസാമലംബുദ്ധിവിലോകനേ .. 16
തേനേത്യുക്തേ ച താവാവാം പ്രാപ്തോ മുന്യാശ്രമം ച തമ് .
യാവത്തത്ര മഹാരണ്യേ പശ്യാവശ്ചാന്തരൂപിണമ് .. 17
ന വൃക്ഷം നോടജം കിംചിന്ന ഗുല്മം ന ച മാനവമ് .

ന മുനിം നാർഭകം നാന്യന്ന വേദിം ന ച വാ ദ്വിജമ് .. 18
കേവലം ശൂന്യമേവാതി തദരണ്യമനന്തകമ് .
താപോപതപ്തമഭിതോ ഭൂമൗ സ്ഥിതമിവാമ്ബരമ് .. 19
ഹാ കഷ്ടം കിമിദം ജാതമിതി തസ്മിന്വദത്യഥ .
ആവാഭ്യാം സുചിരം ഭ്രാന്ത്വാ ദൃഷ്ട ഏകത്ര വൃക്ഷകഃ .. 20
സ്നിഗ്ധച്ഛവിർഘനച്ഛായഃ ശീതലോഽമ്ബുധരോപമഃ .
തലേ തസ്യ സമാധാനേ സംസ്ഥിതോ വൃദ്ധതാപസഃ .. 21
ആവാമഗ്രേ മുനേസ്തസ്യ ച്ഛായായാം ശാദ്വലസ്ഥലേ .
ഉപവിഷ്ടൗ ചിരം യാവന്നാസൗ ധ്യാനാന്നിവർതസേ .. 22
തതശ്ചിരേണ കാലേന മയോദ്വേഗേന ചാപലാത് .
ഉക്തം മുനേ പ്രബുധ്യസ്വ ധ്യാനാദിത്യുച്ചകൈർവചഃ .. 23
ശബ്ദേനോച്ചൈർമദീയേന സംപ്രബുദ്ധോഽഭവന്മുനിഃ .
സിംഹോഽമ്ബുദരവേണേവ ജൃമ്ഭാം കൃത്വാഭ്യുവാച ച .. 24
കൗ ഭവന്താവിമൗ സാധൂ ക്വാസൗ ഗൗര്യാശ്രമോ ഗതഃ .
കേന വാഹമിഹാനീതഃ കാലോഽയം കശ്ച വർതതേ .. 25
തേനേത്യുക്തേ മയാപ്യുക്തം ഭഗവന്വിദ്ധി ഈദൃശമ് .
ന കിംചിദാവാം ബുദ്ധോഽപി കസ്മാജ്ജാനാസി ന സ്വയമ്26
ഇതി ശ്രുത്വാ സ ഭഗവാൻപുനർധ്യാനമയോഽഭവത് .
ദദർശോദന്തമഖിലമസ്മാകം സ്വാത്മനസ്തഥാ .. 27
മുഹൂർതമാത്രേണോവാച പ്രബുധ്യ ധ്യാനതോ മുനിഃ .
ശ്രൂയതാമിദമാശ്ചര്യമാര്യൗ ഹി കാര്യവേദിനൗ .. 28
യമിമേ പശ്യഥഃ സാധൂ കദമ്ബതരുപുത്രകമ് .
മദാസ്പദമരണ്യാന്യാ ധമ്മില്ലമിവ പുഷ്പിതമ് .. 29
കേനാപി കാരണേനാസ്മിൻസതീ വാഗീശ്വരീ സതീ .
അവസദ്ദശവർഷാണി സമസ്തർതുനിഷേവിതാ .. 30
തദാ തേനേഹ വിസ്തീർണമഭവദ്ധനകാനനമ് .
ഗൗരീവനമിതി ഖ്യാതം ഭൂഷിതം കുസുമർതുഭിഃ .. 31

ഭൃങ്ഗാങ്ഗനാജനമനോഹരഹാരിഗീത-
ലീലാവിലോലകലകണ്ഠവിഹംഗമങ്ഗ .
പുഷ്പാമ്ബുവാഹശതചന്ദ്രനഭോവിതാനം
രാജീവരേണുകണകീർണദിഗന്തരാലമ് .. 32

മന്ദാരകുന്ദമകരന്ദസുഗന്ധിതാശം
സംസൂച്ഛ്വസത്കുസുമരാശിശശാങ്കനിഷ്ഠമ് .
സംതാനകസ്തവകഹാസവികാസകാന്ത-
മാമോദിമാരുതസമസ്തലതാങ്ഗനൗഘമ് .. 33

പുഷ്പാകരസ്യ നഗരം നവഗീതഭൃങ്ഗം
ഭൃങ്ഗാങ്ഗനാകുസുമഖണ്ഡകമണ്ഡപാഢ്യമ് .

ചന്ദ്രാംശുജാലപരികോമലപുഷ്പദോലാ-
ദോലായമാനസുരസിദ്ധവധൂസമൂഹമ് .. 34

ഹാരീതഹംസശുകകോകിലകോകകാക-
ചക്രാഹ്വഭാസകലവിങ്ക്കുലാകുലാങ്ഗമ് .
ഭേരുണ്ഡകുക്കുടകപിഞ്ജലഹേമചൂഡ-
രാഢ്യാമയൂരബകകല്പിതകേലിരമ്യമ് .. 35

ഗന്ധർവയക്ഷസുരസിദ്ധകിരീടഘൃഷ്ട-
പാദാജ-കർണിക-കദമ്-വസര+സ്വതീകമ് .
വാതായനം കനകകോമല-ചമ്പകൗഘ-
താരാമ്/ബരാമ്ബു-ധര-പൂര-ഗൃഹീത-ഗന്ധമ് .. 36

മന്ദാനില+സ്ഖലിത-പല്ലവവാലവല്ലീ-
വിന്യാസഗുപ്തദിവസാധിപ/രശ്മി-ശീതമ് .
പീതം കദമ്ബകരവീരക-നാലികേര-
താലീത-മാലകുലപുഷ്പ-പരാഗപൂരൈഃ .. 37

കഹ്ലാരകീർണകുമുദോത്പല-പദ്മഖണ്ഡ-
വൽഗച്ച-കോര-ബകകോക-കദമ്ബ-ഹംസമ് .
താലീസ-ഗു+ഗ്ഗുലക-ചന്ദന-പാരിഭദ്ര-
ഭദ്ര+ദ്രുമോ-ദര-വിഹാരി-വിചിത്ര-ശക്തി .. 38

തസ്മി+ന്വനേ ചിരമുവാസ ഹരാർധദേഹാ
കേനാപി കാരണവശേന ചിരായ ഗൗരീ .
ഭൂത്വാ+ പ്രസന്ന-ശശിബിമ്ബ-മുഖീ കദമ്ബ-
വാഗീശ്വരീ ശശി-കലേവ ശിവസ്യ മൂർധ്നി ..39

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠമഹാരാമായണേ വാത്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ+
ബ്രഹ്മഗീതാസു താപസോ-പാഖ്യാനേ ഗൗര്യാശ്രമ-വർണനം നാമൈകാ-ശീ+ത്യധിക-
ശതതമഃ സർഗഃ ..181 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
7.1.2023